

Statybos ir kelių tiesimo įmonės šį penktadienį, gegužės 13 d., nuo 12 valandos pusdieniui stabdys darbus valstybinės reikšmės ir visuomeninės paskirties objektų statybvietėse ir keliuose. Lietuvos statybininkų asociacijos ir asociacijos „Lietuvos keliai“ inicijuojama akcija „#stabdome statybą“ siekiama atkreipti dėmesį į Vyriausybės ir jai pavaldžių įstaigų – perkančiųjų organizacijų – nenorą ir delsimą imtis veiksmų dėl drastiškai pabrangusių žaliavų indeksuoti statybų kainas arba ieškoti kitų sprendimų, kurie bendrovėms padėtų išvengti nuostolingos veiklos tęsiant darbus pradėtuose projektuose. Statybos pusdieniui bus stabdomos maždaug aštuoniasdešimt statybos objektų visoje Lietuvoje. Skaičiuojama, kad Vyriausybei nesiimant koordinuotų veiksmų problemai spręsti, artimiausiu metu gali nutrūkti daugiau nei 150 valstybės objektų statybos visoje Lietuvoje, kurių projektų vertė – daugiau nei 300 mln. eurų.

Ta proga penktadienį, gegužės 13 d., 11 val. prie Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo centro statybvietės Žaliųjų ežerų g. 2 bus organizuojama spaudos konferencija, kurioje dalyvaus Lietuvos pramonininkų konfederacijos (LPK) prezidentas Vidmantas Janulevičius, Lietuvos statybininkų asociacijos (LSA) prezidentas Dalius Gedvilas, asociacijos „Lietuvos keliai“ (LK) vykdantysis direktorius Šarūnas Frolenko ir įmonių, kurios dėl drastiškai išaugusių žaliavų kainų atsidūrė sudėtingoje situacijoje, atstovai.

Dėl Rusijos pradėto karo prieš Ukrainą išaugo elektros energijos ir dujų kainos, kardinaliai pasikeitė medžiagų kainodara, prasidėjo medžiagų ir žaliavų tiekimo sutrikimais, todėl stringa valstybės lėšomis vykdomos statybos, kelių asfaltavimas, o daliai konkursų jau neatsiranda dalyvių. Jau vykstančios statybos lėtėja, o naujos nepradedamos. Nors peržiūrėti sutartis ir viešųjų pirkimų sutartyse numatytas kainas bei kompensuoti padidėjusias kainas žadama artimiausiu metu, vis dėlto verslas tvirtina nematantis Vyriausybės ir valstybinių įstaigų noro didinti finansavimą. Realybėje susiduriama su situacija, kai perkančiosios organizacijos arba atsisako peržiūrėti sutartis, arba neturi finansinių ir/ar kitokių galimybių peržiūrėti sutartis. Kitaip tariant, klausimo sprendimas yra įmanomas tik gera valia, paliekama spraga perkančiosios organizacijoms piktnaudžiauti.

LSA prezidentas Dalius Gedvilas teigia, kad pasiūlymai, kurie buvo teikti vasario pradžioje, dar prieš karą Ukrainoje, ir pateiktos statybų sąmatos drastiškai šoktelėjus kainoms nebeatitinka šiandienos rinkos sąlygų. „Kai kur statybos pabrango daugiau kaip 50 proc. Tokio staigaus ir didelio brangimo nematėme jau kelis dešimtmečius, todėl įmonės negalės įgyvendinti sutarčių pasiūlytomis kainomis. Išėitį būtų galima rasti, jeigu Vyriausybė dėl karo Ukrainoje leistų rinkos dalyviams indeksuoti kainas. Vis dėlto Vyriausybė, sprendimų priėmėjai ir politikai ignoruoja statybininkų ir kelininkų prašymus kartu ieškoti sprendimo ir neištraukia šio klausimo į politinę darbotvarkę. Tuo tarpu prognozės rodo, kad problema tik

gilės“, – įsitikinęs D. Gedvilas.

LK vykdantysis direktorius Šarūnas Frolenko sako, kad kelių statybų žaliavų kainoms šoktelėjus, jau pradėtų projektų įgyvendinimas kelių tiesimo įmonėms užprogramuoja nuostolingą veiklą. „Kelių statyba ypatinga tuo, kad jos užsakovas išimtinai yra valstybė ir jos valdomos įmonės bei savivaldybės, todėl tik nuo jų sprendimo priklauso ar sektorius išliks gyvybingas, ar prasidės visai šalies ekonomikai pavojinga bankrotų banga“, – teigia Š. Frolenko.

Dėl Rusijos karo prieš Ukrainą ir atitinkamai pasikeitusių sąlygų rinkoje daugelis LSA ir LK narių atsidūrė precedento neturinčioje krizinėje situacijoje, kurios pasekmės pajus ne tik statybos darbus atliekančios įmonės ir perkančiosios organizacijos, bet galiausiai ir valstybė. Vyriausybei nesiimant koordinuotų veiksmų spręsti situaciją iš esmės, poveikis visam statybos sektoriui, generuojančiam reikšmingą pridėtinę vertę Lietuvos ekonomikai, gali būti dramatiškas. Dramatišką poveikį pajus ir visa valstybės infrastruktūra.

